

Hur kan samhället stärka stödet till barn som anhöriga?

Dialog med Socialstyrelsens råd för barn och unga

agnes.lundstrom@socialstyrelsen.se

Socialstyrelsen ställde frågor till barn- och ungdomsorganisationer

- Om stöd man har fått
- Om stöd man hade önskat få
- Om vad samhället kan göra

-i situationer när man upplevt ett anhörigskap utifrån förälders svårigheter, eller om man *skulle* uppleva detta.

**När en förälder är
sjuk eller har andra
allvarliga
svårigheter
påverkas barnen**

Om uteblivet stöd

"Första gången jag träffade pappa efter att han fått sin stroke skrek jag bara. Ingen hade berättat för mig innan om hur sjuk han faktiskt var. Ingen fångade upp mig vare sig innan eller efter."

Om uteblivet stöd

"Skolan hade kunnat ta upp det, t ex ´vi hörde att din mamma är sjuk.´ När mamma sedan gick bort fick jag ett samtal med skolan, men det handlade bara om att jag hade mycket frånvaro."

Om uteblivet stöd

"Jag hade behövt att någon hade berättat om vad jag är med om."

Om uteblivet stöd

"Många förlitade sig på att mamma kunde ta ansvar, men det kunde hon ju inte. Hon kunde inte språket och jobbade hela tiden. Alla tog för givet att hon skulle berätta för mig om pappas sjukdom, men hon sa ingenting."

Om uteblivet stöd

"Pappas jobb hade kunnat prata med mig. De visste att han levde ensam med två barn och fick sparken på grund av sitt missbruk. Han jobbade dessutom på en myndighet som ska hjälpa människor."

Om uteblivet stöd

"Jag hade velat veta hur jag skulle prata med min förälder."

Om vad föräldrar behöver veta

"Det är bra att prata med sitt barn om vad den behöver för att må bra. Många barn visar inte känslor för den sjuka. Man visar sig stark. Då kan man behöva prata med barnet om att man inte alltid behöver vara stark och att det finns hjälp att få."

Om vad som hade varit till hjälp

"Att någon hade lyssnat på mig, vem som helst. Att våga ta samtalet, för oftast vet ju vuxna om att någon t ex dricker. Informera och följ upp! Ta inte för givet att den andra föräldern berättar eller kan ta ansvar. Ta inte för givet att det finns andra vuxna som tar ansvar."

Om vad som har varit till hjälp

"Det är stärkande när vuxna visar att de ser och bryr sig. Och omvänt, smärtsamt när man vet att de vet men inget gör."

Om vad som har varit till hjälp

"Det är bra att träffa andra som vet hur det är, som har det som jag."

Om vad som har varit till hjälp

"Att jag blev erbjuden stöd just för detta som det handlade om."

Vad kan samhället göra?

"Fler olika typer av forum för unga behövs, som är inbjudande och inte har exempelvis ekonomiska hinder för att delta. Jobba för att barn ska vara trygga nog att gå dit. Låt barn som går igenom jobbigt vara barn."

Vad kan samhället göra?

**"Bättre elevhälsa så de är där
varje dag."**

Vad kan samhället göra?

"Sprid kunskap och tips om var man kan söka hjälp. Det är bra om det ligger t ex en folder på skolan, någonstans där man kan ta den så att ingen ser. Om andra ser när man tar den så kan man bli mobbad. En folder är bra för den kan man ta hem och läsa. Även på sociala medier, men det måste finnas information även för mindre barn som inte finns på sociala medier."

Vad hör vi?

1. Det behöver göras insatser i skolan så att både personal och elever får ökad kunskap
2. Det behövs anpassad information till unga om hur man kan göra när föräldrar har egna svårigheter.
3. Utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens insatser både till barn som anhöriga och till deras föräldrar.
4. Unga anhöriga behöver någon som tar över vuxenansvaret, kanske en kontaktperson.
5. Det behövs anpassad information till unga om att stötta andra unga.
6. Utveckla former för unga att del av andra ungas röster – peer-to-peer. Support.

Vad gör vi?

Resultaten från dialogen har förmedlats till regeringen i delrapport

Viktigt underlag i kommunikation och kunskapsspridning

Viktigt underlag för det fortsatta arbetet

Rådet för barn och unga

Vi vill öka vår kunskap om barns och ungas aktuella situation och öka dialogen med civilsamhället på området.

17 organisationer ingår i rådet under 2024-2025

Rådets huvudverksamhet

- Ett forum för dialog och samverkan, 4 sammanträden per år.
- Ett rådgivande organ som har till uppgift att:
  - identifiera områden som kopplar till barns och ungas rättigheter och uppväxtvillkor där Socialstyrelsen har möjlighet att ta initiativ
  - ge vägledning inför myndighetens övergripande och principiella beslut i barnrättsfrågor samt bidra med ett barnrättsperspektiv på Socialstyrelsens aktuella uppdrag.
- Resultatet ska användas som underlag för myndighetens årliga verksamhetsplanering och även inom projekt och regeringsuppdrag.

Några input från rådet

Personligen tycker jag att jag har kunnat äntligen få min röst och vår målgrupps röst att höras. Aldrig varit så positiv över ett sånt uppdrag som jag har kunnat göra här, för att jag har kunnat se resultat och att myndigheten tar oss på allvar.

Det har gett oss en möjlighet att föra in barns röster i flera viktiga regeringsuppdrag.

Rådet möjliggör att se Socialstyrelsens arbete ur nya perspektiv och hitta innovativa synergier, tack vare att vi i rådet, både organisationer och myndighet är så olika.

Det har varit både lärorikt och givande att vara en del av Rådet för barn och unga. Dessutom är rådet ett bra forum för samtal och inspiration för andra organisationer, där vi alla har fått möjlighet att lyfta olika perspektiv från barn och unga.

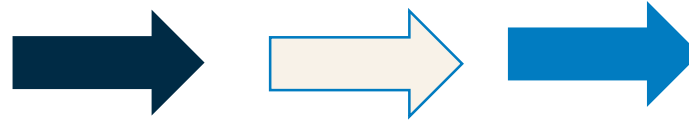
En satsning som flera myndigheter bör ta efter.

Mycket proffsigt, tydligt och effektiva planeringar inför, genomföranden av och utvärderingar av möten.

Lärorikt och konstruktivt forum som känns givande att delta i.

Rådet har bidragit med att få ungas perspektiv som ingen har fångat innan. Våra ungdomar känner stolthet att de har varit med under året med deras upplevelse och erfarenheter

Socialstyrelsens arbete med barns delaktighet

- Delaktighet används sporadiskt
- Saknas styrning, mandat, tid och resurser för att involvera barn och unga
- Svårt med representation, rekrytering och urval
- Etiska dilemman
- Finns en vilja att involvera barn och unga mer

Utveckling av barnhjulet

- Våga prova
- Intern kommunikation
- Budskap
- Rutiner
- Arbetssätt
- Stöd

- Myndigheten har arbetssätt som möjliggör att barn och unga påverkar vårt arbete.
- Barns och ungas kunskaper och erfarenheter skapar nytta hos oss
- Genom delaktighet med barn och unga skapar vi tillit till vårt arbete och vår roll som samhällsaktör.

Regeringsuppdrag att stärka och utveckla stödet till barn som anhöriga 2021-2025

Socialstyrelsen ska, i nära samarbete med Nka och andra aktörer:

- ta fram och sprida kunskap om målgruppen och arbetssätt
- stödja utvecklingsarbeten
- organisera lärande nätverk
- anordna och delta i konferenser

Inget barn ska behöva kämpa ensamt med oro, ansvar och frågor

En patient, som också är förälder, innebär ett extra ansvar. Var och en som i sitt arbete möter dessa patienter, brukare, klienter kan göra stor skillnad för oroliga barn.

- Prata återkommande med den vuxne om hur barnen och föräldraskapet påverkas
- Resonera med föräldrarna om hur hela familjen kan få stöd
- Hjälp familjer till en öppen dialog om det som är svårt
- Barn har rätt till information, råd och stöd efter behov

Socialtjänstlagen

Hälso- och sjukvårdslagen

Barnkonventionen

Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga

SOU 2024:60

Stärkt stöd till anhöriga

Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och
vuxna som är anhöriga

BETÄNKANDE AV UTREDNINGEN OM
STÄRKT STÖD TILL ANHÖRIGA

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2024:60

Utredningen konstaterade att samhället brister i stödet till barn som anhöriga

- Bristande likvärdighet i stödet
- Otillräckligt stöd från hälso- och sjukvården och socialtjänsten
- Brist på kunskap hos personal
- Otillräcklig information och vägledning
- Försummad uppföljning av lagstiftningen

(SOU 2024:60)

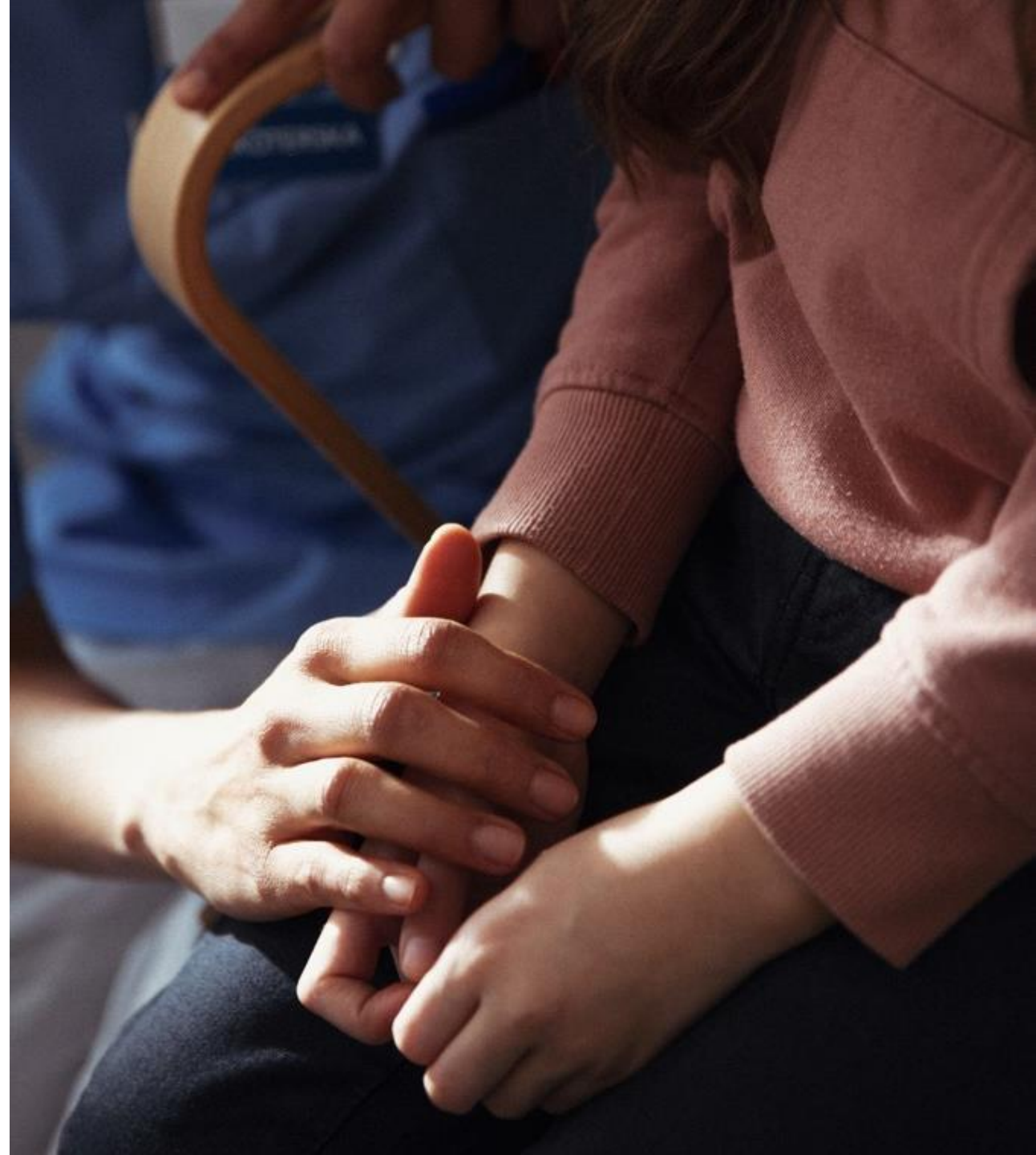
Betänkandets förslag gällande barn som anhöriga

**Förtydliganden och ny bestämmelse i
regelverket, både SoL och HSL**

Kunskapsspridning om metoder och
arbetssätt för att uppmärksamma och stödja
barn som är anhöriga inom socialtjänstens
verksamheter -*Socialstyrelsen*

Samordning med andra myndigheter för att
sprida kunskap om barn som anhöriga bland
personal inom elevhälsan och övrig relevant
skolpersonal -*Socialstyrelsen*

Uppdrag till andra aktörer om elevhälsan,
uppföljning, nationellt hälsoprogram,
föräldraskapsstöd

Socialstyrelsens inställning

- Instämmer i utredningens bedömningar och förslag
- Ser flera möjligheter att genomföra insatser som kan stärka stödet till barnen
- Det upparbetade samarbetet med Nka, andra aktörer och professionsnätverken ger goda förutsättningar
- Ett långsiktigt påverkans- och utvecklingsarbete

**Vi behöver bli fler som uppmärksammar barnen!
- Hur gör du?**

Kampanjen *Ser du mig?*

Webbsida med fakta och information för nedladdning

Stöd till verksamheter i hälso- och sjukvården att utveckla arbetet

 Socialstyrelsen